

Platform Kleinschalige Schapen- en Geitenhouders

Positiebepaling kleinschalige schapen- en geitenhouderij

De overheidscommunicatie in de richting van de kleinschalige schapen en geitenhouderij is problematisch omdat de inhoud van de boodschap veelal is ingegeven door de belangen van de intensieve houderij.

Deze notitie bevat een korte analyse hoe de belangen van de intensieve houderij hun weerslag vinden op de kleinschalige houderij. Daarnaast gaan wij in op het maatschappelijke belang van de kleinschalige houderij. De maatschappelijke functies die deze houderij vervult worden veelal genegeerd. De analyse sluit aan op de Codex Landbouwhuisdieren houden zonder winsttoegmerk.¹

Intensieve veehouderij

De intensieve veehouderij levert economisch profijt op. Aan de andere kant leiden sommige structuren en gedragingen van de intensieve veehouderij tot ongewenste neveneffecten, zoals:

- risico van insleep van dierziekten door grootschalige importen (b.v. mestkalveren)
- grote potentiële dierziektedruk door hoge veedichtheid (schapen en geiten: 80 dieren/km²; runderen: 180/km²; varkens: 550/km²)
- ontwikkeling van resistentie als gevolg van grootschalig preventief gebruik van antibiotica (b.v. MRSA)
- vergrote kans op zoönosen (b.v. Q-koorts)
- aantasting van dierenwelzijn door houderijsystemen en lange transporten
- vermindering van weerstand tegen ziekten door eenzijdige op productie gerichte fokkerij en geïsoleerde wijze van houden (b.v. kippen, varkens en melkgeiten)
- ruiming (of gedwongen slachtingen) van gezonde dieren of vaccinatie-verboden als gevolg van non-vaccinatiebeleid en handelspolitiek.

De lasten van deze maatregelen worden voor een groot deel afgewenteld op de samenleving en andere dierssectoren.

Preventiemaatregelen

Om de schadelijke neveneffecten tegen te gaan zijn er allerlei maatregelen genomen:

- steeds verder aanscherpende I&R: 1 oormerk, 2 oormerken, elektronische identificatie, centrale database en de daarmee gepaard gaande hoge kosten.
- allerlei overige regelgeving, die vaak veel beperkingen of kosten met zich meebrengt. Voorbeelden: 21 dagen regeling, verplicht bezoek dierenarts voor keuring of tentoonstelling, transportverordening.
- heffing diergezondheidsfonds (DGF)

Deze maatregelen belasten de kleinschalige schapen- en geitenhouders, terwijl zij niet rechtstreeks delen in de opbrengsten van de grootschalige houderij, noch bijdragen aan de geschetste risico's ervan. Deze zijn vooral het gevolg van structuren in de intensieve veehouderij.

(Kleinschalige) schapen en geitenhouderij

In tegenstelling tot de intensieve veehouderij hebben grote delen van de schapenhouderij en de houderij van niet-melkgevende geiten ook andere maatschappelijke opbrengsten dan alleen economisch gewin:

- levendig houden van het platteland (recreatie en toerisme)
- functies in educatie en zorg (kinderboerderijen, zorginstellingen en openluchtmusea)
- instandhouding van cultureel erfgoed
- behoud van biodiversiteit en genetische bronnen
- natuurbeheer (begrazing)

Ook wat betreft dierenwelzijn steekt deze sector goed af ten opzichte van andere sectoren.

Conclusie: gedifferentieerd beleid

Het ministerie van LNV hanteert het uitgangspunt dat de sector in principe zelf de lasten van dierziektebestrijding en – preventie moet dragen (b.v. DGF, e-I&R) Dit uitgangspunt is goed te begrijpen voor sectoren waarvan de belangrijkste waarde een economische is. Deze sectoren hebben de lusten (winst) van de intensieve houderij en daar moeten dan ook de lasten ervan (preventiemaatregelen, e.d.) liggen. Voor sectoren die nauwelijks bijdragen aan de risico's van verspreiding van dierziekten en bovendien belangrijk bijdragen aan maatschappelijke waarden is dit uitgangspunt niet bruikbaar.

Volgens de minister van LNV moeten ondernemers beloofd worden voor maatschappelijke diensten die zij verrichten op het gebied van natuur, landschap, milieu en dierenwelzijn. (persbericht LNV 20-5-2008). Deze beleidsvoornemens moeten ook gelden voor de kleinschalige houderij, ook als deze niet beroepsmatig wordt beoefend. In de notitie van de SER 'Waarden van landbouw' en de kabinetsvisie 'Houtskoolschets Europees Landbouwbeleid 2020' komt de positie van de kleinschalige, hobbymatige houderij van landbouwhuisdieren nog onvoldoende tot uiting.

¹ NBvH. Codex Landbouwhuisdieren houden zonder winsttoegmerk en met oog voor dierenwelzijn. Kootwijkerbroek 2006.